

GRUDZIEŃ 1970

Zaledwie półtora tygodnia przed świętami Bożego Narodzenia władze komunistyczne ogłosiły drastyczne podwyżki na artykuły żywnościowe. Dzień po publikacji listy towarów ze zmienionymi cenami, 14 grudnia 1970 roku, na ulicach Gdańska doszło do protestów, które zostały brutalnie stłumione. Strajki wybuchały także w innych miastach, najbardziej dramatyczny przebieg miały w Gdańsku, Gdyni i Szczecinie. W wyniku użycia siły przez władze zginęło ponad 40 osób, setki odniosły poważne obrażenia, a niemal 3 tysiące zatrzymano. Grudzień 1970 stał się jednym z symboli oraz fundamentów dla narodzin Solidarności.

Prezentowany wybór publikacji na temat Grudnia 1970, który stanowi jeden z najbardziej dramatycznych momentów w dziejach PRL, zawiera zarówno publikacje naukowe, jak i edycje tekstów źródłowych.

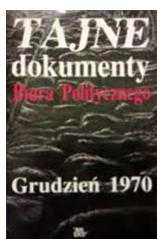

Brzeziński, Piotr; Chrzanowski, Robert; Słomczyński, Tomasz (2015):

Pogrzebani nocą. Ofiary grudnia '70 na Wybrzeżu Gdańskim - wspomnienia, dokumenty.

Gdańsk: Polska Press Sp. z o.o.

Pierwsza popularnonaukowa publikacja dotycząca ofiar Grudnia 1970 r. Zawiera sylwetki ponad trzydziestu osób, których życiorysy zostały przedstawione na podstawie relacji świadków oraz dokumentów archiwalnych. Przekazuje żywy obraz wydarzeń rewolty grudniowej z innej niż zazwyczaj perspektywy, kładąc nacisk na historie ludzi, którzy wówczas zginęli. Bogaty materiał źródłowy umieszczono w przypisach na końcu książki.

Domański, Paweł (oprac.) (1991):

Tajne dokumenty Biura Politycznego. Grudzień 1970.

Londyn: „Aneks”.

Publikacja zawiera tajne dokumenty Biura Politycznego KC PZPR dotyczące Grudnia 1970 r. Niepublikowane wcześniej protokoły z posiedzeń i rozmów, notatki, listy oraz kalendarium przedstawiają wydarzenia grudniowe z perspektywy strony rządzącej. Materiały pochodzą ze zbiorów prywatnych, zostały uporządkowane chronologicznie i tematycznie. Zbiór dokumentów odnosi się do wydarzeń Grudnia 1970 r. nie tylko na Wybrzeżu, ale w całej Polsce i ukazuje je w kontekście politycznym, gospodarczym i wojskowym.

KANONY ECS

to projekt opracowywania wyboru podstawowych źródeł dotyczących konkretnego zagadnienia lub tematu związanego z działalnością merytoryczną Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku. Wybór publikacji, nagrań, archiwaliów znajdujących się w zasobach ECS przygotowywany jest z myślą o osobach, które chciałyby zagłębić się w dany temat. Stanowi również dobry punkt wyjścia do dalszych poszukiwań bibliograficznych i źródłowych.

Eisler, Jerzy (2012):

Grudzień 1970. Geneza, przebieg, konsekwencje.

[Wyd. 2 uzup.]. Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Monografie / Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, t. 85).

Drugie wydanie naukowej monografii opublikowanej w trzydziestą rocznicę Grudnia 1970 r. Publikacja jest efektem wieloletnich badań Jerzego Eislera, ukazujących temat z wielu perspektyw. Dzięki analizie bogatego materiału źródłowego powstała praca szeroko opisująca przyczyny, przebieg oraz skutki rewolty grudniowej. Autor krytycznie analizuje dostępne archiwa partyjno-rządowe i konfrontuje je z relacjami świadków wydarzeń.

Eisler, Jerzy; Greczanik-Filipp, Izabela; Kwiatkowska, Wiesława; Marszałec, Janusz; Sokołowska, Małgorzata (red.) (cop. 2006):

To nie na darmo... Grudzień '70 w Gdańsku i Gdyni.

Pelplin: „Bernardinum”.

Publikacja zawiera artykuły naukowe na temat Grudnia 1970 r. oparte na materiałach źródłowych i uzupełnione o niepublikowane wcześniej fotografie. Książka skupia się na tych aspektach, którym poświęcono najmniej miejsca w badaniach historycznych (rola pamięci narodowej na temat Grudnia 1970, budowa pomników, śledztwo i proces grudniowy). Na szczególną uwagę zasługują rozdziały o ofiarach i sprawcach autorstwa Wiesławy Kwiatkowskiej oraz materiały fotograficzne funkcjonariuszy SB przygotowane do druku przez Janusza Marszałca.

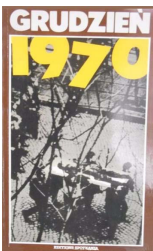

Friszke, Andrzej (1983):

Grudzień 1970.

Paryż: Instytut Literacki (Biblioteka „Kultury”, t. 375).

Książka jest próbą odtworzenia historii Grudnia 1970 na Pomorzu. Autor zmierzył się z zadaniem bardzo trudnym ze względu na panującą wówczas cenzurę i brak wystarczającej ilości materiałów. Na przestrzeni czterech rozdziałów przedstawione zostały przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń grudniowych, opracowane na podstawie ówczesnie dostępnych źródeł i badań historycznych.

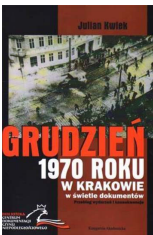

Jegliński, Piotr (red.) (cop. 1986):

Grudzień 1970.

Paris: Editions Spotkania.

Książka jest owocem pracy sekcji historycznej „Solidarności” powołanej w 1981 r. w Gdańsku. Zawarto w niej materiały dotyczące wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu i kryzysu zimowego 1970-1971. Treść wydania stanowią dokumenty władzy, relacje strajkujących, prasa i źródła literackie opublikowane po raz pierwszy w niniejszej pracy. Publikacja składa się z trzech części, które zawierają materiały dotyczące Gdańska, Gdyni i Szczecina. Zawiera także szczegółowe kalendarium wydarzeń od 11 grudnia 1970 do 12 marca 1971 r.

Kwiek, Julian (2012):

Grudzień 1970 roku w Krakowie w świetle dokumentów. Przebieg wydarzeń i konsekwencje.

Kraków: Księgarnia Akademicka; Fundacja Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego (Biblioteka Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego, Biblioteka Jagiellońska, t. 42).

W pierwszej części publikacji pokrótce zarysowano sytuację w ówczesnym województwie krakowskim przed Grudniem 1970 r., przebieg rewolty grudniowej oraz jej skutki. Część druga ukazuje wydarzenia z perspektywy strony rządowej i zawiera wybór siedemdziesięciu dokumentów archiwalnych sporządzonych przez aparat partyjny oraz aparat bezpieczeństwa.

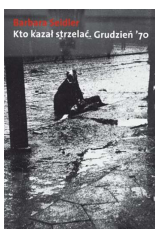

Paziewski, Michał (2013):

Grudzień 1970 w Szczecinie.

Szczecin: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział.

Naukowa monografia na temat Grudnia 1970 r. oparta na krytycznie opracowanych materiałach źródłowych. Publikacja skupia się na wydarzeniach w Szczecinie i stanowi uzupełnienie historycznych badań, które zazwyczaj koncentrują się na Trójmieście. Dzięki rzetelnej kwerendzie, bogactwu dokumentów i relacji świadków opracowanie stanowi ważny wkład w pogłębianie wiedzy o Grudniu 1970 r.

Seidler, Barbara; Majewski, Henryk (oprac.) (cop. 2010):

Kto kazał strzelać. Grudzień '70.

Gdańsk: Wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria; Europejskie Centrum Solidarności.

Wznowienie książki Barbary Seidler, po raz pierwszy wydanej w dwudziestą rocznicę Grudnia 1970 r. Autorka była obserwatorem wydarzeń w Gdańsku, które przedstawiła w formie reportażu. Materiał do publikacji zbierano i uzupełniano przez kilkadziesiąt lat, czego efektem jest szczegółowe przedstawienie rewolty grudniowej z perspektywy naocznego świadka. Reporterska relacja uzupełniona została archiwalnymi zdjęciami oraz dokumentami.

W ZBIORACH ECS

FILMY

- **POMNIK**

Krótkometrażowy film dokumentalny. Realizacja: Marian Terlecki i Tomasz Lengren. Prod. Telewizja Polska TVP, 1981; czas: 10'

- **WALKA O POMNIKI GRUDNIA 70**

Film dokumentalny. Realizacja: Anna Maria Mydlarska. Prod. Video Studio Gdańsk, 1996; czas: 39'

- **GRUDZIEŃ 70. PAMIĘTAMY**

Film dokumentalny. Realizacja: Anna Maria Mydlarska. Prod. Video Studio Gdańsk, 2007; czas: 30'

- **GRUDZIEŃ 70. PAMIĘĆ POLEGŁYCH, PAMIĘĆ ŻYWYCH**

Film dokumentalny. Realizacja: Ewa Górską. Prod. Video Studio Gdańsk, Europejskie Centrum Solidarności, Muzeum Historii Polski, Centrum Kultury w Gdyni, 2009; czas: 30'

- **GRUDZIEŃ 70**

Film z wystawy stałej ECS. Realizacja: Anna Maria Mydlarska, Piotr Tomaszkiwicz. Muzyka: Marek Kuczyński. Prod. Europejskie Centrum Solidarności, 2014; czas: 3'

NOTACJE

- Adam Gotner, cykl GRUDZIEŃ '70 (prod. 1970)
- Henryk Lenarciak, cykl SOLIDARNOŚĆ PO XX LATACH (prod. 2000)
- Bogdan Pietruszka, cykl SOLIDARNOŚĆ CO ZOSTAŁO? (prod. 2008)

- Lech Wałęsa, cykl SOLIDARNOŚĆ CO ZOSTAŁO? (prod. 2008)
- Janina Suchorzewska, cykl LEKARZE SOLIDARNOŚCI (prod. 2009)
- Ponadto dostępne notacje z cyklu GRUDZIEŃ 1970 - BOHATEROWIE ze świadkami i uczestnikami wydarzeń m.in.: Mieczysławem Dopierają, Izabelą Godlewską, Eugeniuszem Godlewskim, Stanisławem Stodkowskim, Adamem Gotnerem.

ARCHIWALIA

- przepustka Stoczni Gdańskiej im. Lenina nr 36831, wydana na nazwisko Kazimierza Stojckiego z odręczną adnotacją „Zgon”
- przepustka Stoczni Gdańskiej im. Lenina nr 59255, wydana na nazwisko Jerzego Matelskiego z odręczną adnotacją „Zgon”
- przepustka Stoczni Gdańskiej im. Lenina nr 68633, wydana na nazwisko Stefana Mosiewiczza z odręczną adnotacją „Zgon”
- przepustka Stoczni Gdańskiej im. Lenina nr 68970, wydana na nazwisko Andrzeja Perzyńskiego z odręczną adnotacją „Zgon”
- żądania załogi Wydziału W-1, [podpisane przez:] Tadeusz Brodzik, Jan Wyszynski, Jerzy Wade, Tadeusz Leoński, z dnia 15 grudnia 1970 r.

FOTOGRAFIE

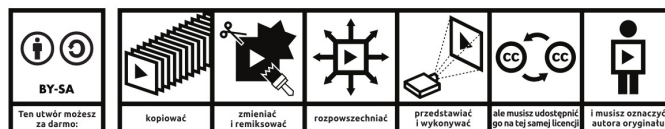
- **KOLEKCJA EDMUNDA CHABOWSKIEGO**
Zbiór fotografii dokumentujących protesty grudniowe w Gdańsku. Edmund Chabowski jest autorem tzw. „Gdańskiej piety”, zdjęcia przedstawiającego postać pochylającą się nad rannym demonstrantem.
- **KOLEKCJA EDMUNDA PEPLIŃSKIEGO**
Zbiór fotografii dokumentujących wydarzenia Grudnia '70 w Trójmieście. Edmund Pepliński jest autorem zdjęcia przedstawiającego pochód demonstrantów niosących ul. Świętojańską w Gdyni ciało Zbyszka Godlewskiego.
- **KOLEKCJA MACIEJA JASIECKIEGO**
Zbiór fotografii dokumentujących protesty robotnicze w Szczecinie w Grudniu 1970. Zdjęcia zebrano w albumie pt. „Zbuntowane miasto: szczeciński Grudzień '70 - Styczeń '71”.

DOSTĘPNOŚĆ MATERIAŁÓW MOŻNA POTWIERDZIĆ KONTAKTUJĄC SIĘ Z DZIAŁAMI:

BIBLIOTEKA
biblioteka@ecs.gda.pl
58 772 41 24

ARCHIWUM
archiwum@ecs.gda.pl
58 772 41 34

MEDIATEKA
mediateka@ecs.gda.pl
58 772 40 80

Niniejsze zestawienie udostępniamy na licencji **Creative Commons BB-SA Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe**. Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielona taka sama licencja. <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>